

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus20019
2500 EA Den Haag

Rijnstraat 8
Postbus 30941
2500 GX Den Haag
Interne postcode 220

Telefoon 070-3392133
Fax 070-3391253
www.vrom.nl

**Reactie Minister voor WWI op uitzending Zembla over gezondheidsklachten en
gebalanceerde ventilatie in Vathorst**

Datum
Kenmerk
DBO 2008035306

Geachte voorzitter,

Uw Kamer heeft mij gevraagd om voor het Algemeen Overleg met de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie over de gezondheidskundige kwaliteit van woningen donderdag 3 april a.s. met een reactie te komen op de uitzending van het Tv-programma Zembla van afgelopen zondag 30 maart. Met deze brief voldoe ik aan dat verzoek.

In de uitzending van Zembla werd ingegaan op de gezondheidsklachten van bewoners in de Amersfoortse wijk Vathorst. In deze wijk zijn woningen gebouwd met zogenoemde gebalanceerde ventilatiesystemen. Zembla interviewde een aantal bewoners met gezondheidsklachten en liet een aantal betrokken partijen en deskundigen aan het woord. Kern van de uitzending was naar mijn mening de stelling dat gebalanceerde ventilatie wordt toegepast om energiebesparing te bereiken, maar dat daarmee sterk wordt ingeleverd op de gezondheid van bewoners. Ik wil hierop graag reageren.

Met de energieprestatie coëfficiënt (de epc), zoals die in de bouwregelgeving is vastgelegd, wordt een eis gesteld aan de energieprestatie van een gebouw. De bouwsector kan zelf bepalen hoe zij aan deze prestatie willen voldoen. Ook aan de ventilatiecapaciteit van een gebouw worden prestatie-eisen gesteld. Aan beide prestaties dient te worden voldaan; er is geen sprake van prioriteitstelling. Er worden geen specifieke oplossingen voorgeschreven, hetgeen vrijheid geeft aan het ontwerp en de technische invulling. Inmiddels zijn er voldoende technische oplossingen voorhanden, waarmee zowel aan de ventilatie-eisen als aan de epc kan worden voldaan. Balansventilatie met warmteterugwinning is één van deze oplossingen.

Op verschillende momenten in het verleden zijn er debatten over de relatie energiebesparing en gezondheid geweest tussen mijn ambtsvoorgangers en Uw Kamer. Er zijn door kamerleden en ook door andere partijen, zoals de Vereniging Eigen Huis, twijfels geuit over de aanscherping van de energiebesparingseisen in relatie tot de rol van gebalanceerde ventilatie. Ik verwijs bijvoorbeeld naar debatten die in januari 2006 zijn gevoerd over de energieprestatie coëfficiënt. Naar aanleiding hiervan, ondermeer naar aanleiding van een motie van mevrouw Vietsch, is onderzoek naar de relatie tussen

energiebesparing en gezondheid van bewoners toegezegd. In een brief van toenmalig Staatssecretaris van Geel van 7 april 2006 zijn voorts nog verschillende acties benoemd die inmiddels zijn uitgevoerd of nog worden uitgevoerd (bijvoorbeeld voorlichting aan burgers over installaties in huis). Het toegezegde onderzoek betreft het onderzoek in de wijk Vathorst. Naar aanleiding van 36 bewoners met gezondheidsklachten die zich in 2006 bij de GGD meldden is met betrokkenheid van VROM (inhoudelijk en financieel) onderzoek gedaan naar de relatie tussen de energieprestatie van de woningen, de toegepaste ventilatiesystemen en de gezondheid van bewoners. De resultaten van dit onderzoek heb ik naar uw kamer gestuurd met mijn brief van 2 januari jl. met daarin een beleidsreactie. Het onderzoeksrapport meldt dat uit de verzamelde gegevens niet blijkt dat de energiezuinigheid van de woning samenhangt met gezondheidsklachten. Wel blijkt dat veel gezondheidsklachten significant samenhangen met de aanwezigheid van gebalanceerde ventilatie. De onderzoekers stellen echter óók dat daarmee niet is bewezen dat de gebalanceerde ventilatie op zichzelf de oorzaak is van die gezondheidsproblemen.

Geavanceerde systemen als gebalanceerde ventilatie vergen veel kennis en moeten goed ontworpen, geïnstalleerd én goed gebruikt en onderhouden worden. Uit het onderzoek n.a.v. de gezondheidsklachten van 36 bewoners in Vathorst blijkt dat veel ventilatiesystemen onzorgvuldig zijn ontworpen, geïnstalleerd of ingeregeld en dat het ook schort aan goed gebruik en onderhoud. Dit neem ik zeer ernstig. Zoals ik al uiteengezet heb, is mijn departement betrokken geweest bij het onderzoek in Vathorst. Direct na de uitzending van Zembla is er vanuit mijn departement nader contact gezocht met betrokken lokale partijen in Amersfoort: de corporaties en de gemeente. Uit de informatie die ik hieruit heb gekregen blijkt dat nog steeds enkele tientallen gezinnen met gezondheidsklachten kampen. De partijen geven aan doende te zijn met het oplossen van de specifiek klachten van de bewoners. Dit gebeurt onder regie van de gemeente.

De gemeente geeft aan dat alle deelnemers aan het onderzoek persoonlijk bericht hebben gekregen. De huishoudens waar metingen zijn verricht hebben het onderzoeksrapport van hun woning gekregen. Vervolgens zijn alle inwoners van Vathorst uitgenodigd voor een bewonersavond in november vorig jaar. Tijdens deze avond is het onderzoek toegelicht en zijn bewoners opgeroepen zich te wenden tot het meldpunt van het OBV (ontwikkelingsbedrijf Vathorst waarin gemeente en ontwikkelaars participeren) om onderzoek te laten doen in hun woning. Sinds vorig jaar verlangt de gemeente bij iedere opgeleverde woning met balansventilatie-installatie een rapport waaruit blijkt dat de installatie voldoet. De woningcorporaties De Alliantie Eemvallei en Portaal Eemland hebben hun huurwoningen laten controleren die balansventilatie hebben. Deze controles hebben geleid tot verschillende maatregelen zoals reinigen van toe- en afvoer van ventielen, vervangen van filters en afzuigventielen, reduceren van geluid, opnieuw inregelen van het systeem en het afgeven van een bewonersinstructie voor het gebruik van de installatie en het schoonhouden van de filters. Naast de huurwoningen worden op dit moment ook koopwoningen met balansventilatiesysteem op verzoek van de eigenaren onderzocht. Afhankelijk van de onderzoeksresultaten maken de ontwikkelaar en de bewoner afspraken over de te nemen maatregelen. Naar verwachting is in mei 2008 de eindrapportage gereed over de controles in de woningen met balansventilatie. Daarna volgt er opnieuw een GGD-onderzoek, ditmaal naar het effect van de aangebrachte verbeteringen. Indien eind mei alle installaties op orde zijn, kan dit GGD-onderzoek een half jaar daarna beschikbaar zijn.

Ik verwacht dat met de geschetste reeds in gang gezette acties door de lokale partijen en mijzelf de problemen met gebalanceerde ventilatie in Vathorst kunnen worden opgelost en ook vergelijkbare problemen elders kunnen worden voorkomen. Bij de thans lopende herijking van de energieprestatie coëfficiënt zal ik nagaan op welke manier technieken die minder afhankelijk zijn van goed gebruik en onderhoud door bewoners en van juiste installatie door installateurs (maar uiteraard wel de gewenste energieprestatie leveren) meer gewicht kunnen krijgen.

Ik hoop dat ik u hiermee voldoende heb geïnformeerd.

Hoogachtend,

De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie,

Drs. Ella Vogelaar